

Ptáme-li se, jak bude vývoj pokračovati, nelze se zbaviti určitých obav. Vede k tomu nauka vývojová i zkušenost historická. Z vývoje republik helenských i mohutné republiky římské vidíme, že po demokracii nastává despotie. V nové době však lze míti do budoucna lepší naděje; máme příklad v republice švýcarské a v republikách amerických. Nazíráme na ústrojí státní jinak, než dříve: vycházíme z voluntarismu: vůle člověka udržuje nejen jeho, nýbrž i svět, který si tvoří, upevňuje vědomí lidské síly; to jsou faktory, které mění názor moderního člověka proti člověku antickému. Je-li člověk silný, stává se aktivním činitelem, který zasahuje do dějin lidských, je vytvářuje; dovede si tedy i svůj stát vytvořit a udržet.

Sociologie slouží praktickému životu, tedy i politice; dává jí nauky a směry, kterými zdravá politika se musí řídit; tam, kde není pochopení, tato zásada je: mnoho politikařů — avšak málo politiků. Politické strany jsou u nás nositeli volebního práva. Parlament jest tedy zastupcem politických stran, nikoliv národa. Naše volební právo jest zbudováno na síle politických stran; strany ty nabývají vlivu, který jim nepatří. Podle § 52. naší ústavní listiny parlamentu náleží právo dozoru nad výkonnou mocí státní, nad státní administrativou; parlament u nás reprezentují politické strany a strany ty se tedy domnívají, že i ony mají právo dozoru nad státní administrativou. Politické strany vnikly do organizace státní místo státu, jenž má státi nad stranami. Strany netvoří státu, poněvadž právní pojem státu jest celistvý a nerozdělitelný. Vláda stran není zdravá. Je tedy třeba pracovati k tomu, abychom volební právo přivedli na stupeň, na němž má býti, abychom odstranili převahu politických stran; nelze připustiti, aby byly zkřiveny pojmy právní objektivnosti, spravedlnosti a povinnosti občanské. Proto jest potřeba zbaviti státní administrativu vlivu politických stran. Nelze dále připustiti, aby mandát byl nesvobodný, aby patřil politické straně; ovšem soustava volebních stran má také svoji přednost: zjednodušuje volbu, avšak — nezlevňuje jí. Volební období šesti let zdá se býti příliš dlouhé, volební právo aktivnímu vojsku nenáleží. Hlavním postulátem úvah těchto by však bylo, přetvořiti ducha lidí ve smyslu ústavy, dosáhnouti souladu mezi duchem lidí a ústavou, vychovati ducha republikánského; výchova v tom směru jest hlavní podmínkou pevnosti státu.

Státní závěrečný účet republiky Československé za rok 1923. Státní závěrečný účet za rok 1923, jenž byl nedávno ústavně schválen, byl sestaven co do jednotlivých účtů po formální stránce podle zásad, které byly směrodatny pro sestavení účtů za předchozí léta t. j. léta 1918—1922.

Ve shodě s novým rozdělením státního rozpočtu na rok 1923 vykazují se v podrobnostech státních výdajů odděleně osobní a věcné náklady. Konečně zbytky vykázané v státním závěrečném účtu za rok 1922 při kapitole 24. a 24. A. — Opatření přechodní doby poválečné, — která z rozpočtu na rok 1923 byla již vypuštěna, jsou převedena na jednotlivé resortní kapitoly.

Státní závěrečný účet za rok 1923 jest obsáhlý elaborát, jenž podává detailní přehled — bilanci — o veškerém hospodaření státním v tomto roce nejen na státní rozpočet, nýbrž i mimo něj a k němuž jsou připojeny ještě různé účty a výkazy.

Státní závěrečný účet za rok 1923 obsahuje 16 částí, jež jsou v následujícím pořadí:

- Část 1. Rozvaha příjmů a výdajů v hotovosti a cenných papírech.
- Část 2. Úhinný účet porovnávající náležitosti příjmové a výdajové se státním rozpočtem, jakož i ryzí výsledek rozpočtového hospodaření.
- Část 3. Státní výdaje a příjmy na rozpočet a státní investice. (Úhrnem podán je přehled osobních i věcných výdajů).
- Část 4. a 5. Státní výdaje resp. příjmy na rozpočet a jejich pasivní resp. aktivní nedoplatky. (V podrobnostech dle kapitol).

- Část 6. a 7. Výdaje resp. příjmy státních investic a jejich pasivní resp. aktivní nedoplatky. (V podrobnostech dle kapitol).
 Část 8. Pasiva z hospodaření na rozpočet (vyjma státní dluh).
 Část 9. Stav státního dluhu koncem roku 1923.
 Část 10. Aktiva z hospodaření na rozpočet.
 Část 11. Účiny mimo rozpočet. (Úvěrní operace, Zálohy).
 Část 12. Úhrnný účet účinnů v cenných papírech.
 Část 13. Vyrovnávací účet (saldo) veškerých státních příjmů a výdajů, sestavený podle pokladen a úřadů.
 Část 14. Nedoúčtované položky.
 Část 15. Pokladní hotovosti a zásoby cenných papírů.
 Část 16. Výkaz hospodářského výsledku státních báňských závodů.

Jako samostatné účty jsou tomuto státnímu závěrečnému účtu připojeny:

Účet státního melioračního fondu (zákon ze dne 19. prosince 1919, čís. 21 Sb. z. a n. z roku 1920), účty státního bytového fondu, odd. A — pro záruky a odd. B — pro přímé půjčky (zákony ze dne 22. prosince 1910, čís. 242 ř. z. a ze dne 20. února 1919, čís. 98 Sb. z. a n.) a účty dávky z majetku a přírůstek na majetku podle zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 Sb. z. a n.

O těchto samostatných účtech má se podle výše uvedených zákonů předkládati každého roku zpráva Národnímu shromáždění.

Jakožto vlastní státní závěrečný účet nutno považovati pouze části 3 až 7, ježto tyto části odpovídají konstrukci státního rozpočtu a rozpočtu státních investic pro rok 1923. — Část 3. podává úhrnný obraz všech státních výdajů a státních příjmů na rozpočet a státní investice. Tato část odpovídá celkovým přehledům státních výdajů a příjmů obsaženým ve státním rozpočtu pro rok 1923 a rozčlenění výdajů na osobní a věcné. V části 4. probrány jsou pak detailně státní výdaje podle kapitol, což je korelativní s prvním dílem I. přílohy státního rozpočtu na rok 1923, v části 5., obdobně státní příjmy, které jsou vykázány ve druhém dílu I. přílohy tohoto rozpočtu. Části 6. a 7. uvádí detailní hospodaření se státními investicemi, což odpovídá příloze II. zmíněného státního rozpočtu.

Dr. Sch.

Lekce češtiny. Jsme vděčni »Naší Řeči«, že si tak bedlivě všimá naší úřední řeči. Je to jistě velmi bolestná stránka našeho úřadování a nezpomohly všelijaké ty »výnosy« vydané o tom, jak dbáti správného jazyka v úředních spisech. V posledním sešitě »Naše řeč« věnuje opět několik poznámek úřední řeči. Především upozorňuje, že výraz »obratem pošty« nepříčí se duchu českého jazyka, stejně však by bylo možno psáti »žádáme odpověď nejbližší poštou«. Dále očišťuje se rčení »vzítí na vědomí«. Také rčení »uznatí něčí účet« není nikterak nesprávné a značí zcela dobře, uznatí něčí účet správným. Rovněž »proclení« není nesprávné, ačkoliv bylo utvořeno příležitostně. Zato je nové a zbytečné slovo »odbavení« jako náhrada za německé Abfertigung. »Naše řeč« připomíná, že Kadlcova a Hellerova právnická terminologie zavedla místo Zollabfertigung výraz »celní vypravení«. Konečně se »Naše řeč« ujímá některými příliš horlivými brusíči škrtaného termínu »zboží došlo«. — Je nesporná zásluha »Naší Řeči«, že se ujímá proskribovaných výrazů, jež si toho nezasluhují. Nejde o to bořit, ale je nutno poznat správné. Ča.

K 2. sjezdu čs. právníků. P r o h l á š e n í. V protokolech 2. sjezdu československých právníků konaném r. 1925 v Brně byl v zápisu o rokování sekce IV. (správní) v otázce 4. (str. 49—54) »Úprava právnického studia a zkoušek teoretických i praktických se zvláštním zřetelem ku praxi administrativní« omylem otištěn referát ve znění odchylném od referátu předneseného při sjezdovém rokování. Vlastní referát tento byl ve výtahu uveřejněn v listu československých právníků »Všehrd« roč. VI. 1925, str. 314—315 (zvl. otisk »Druhý sjezd čs. právníků« str. 34—35).

Dr. František Čáda.

Vědecké a literární ceny v oboru sociální politiky vypisuje Sociální ústav ČSR. a to: 1. cena Kč 1500.—, Kč 1000.— a Kč 800.—